Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Santa Maria de Copons

Copons

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Carrer de Vilanova, 1-Plaça de l'Església, 08289
Emplaçament	Al bell mig del nucli urbà, al Pla de Missa
Alçada:	432m

Coordenades:

Latitud:	41.63671
Longitud:	1.51896
UTM Est (X):	376647
UTM Nord (Y):	4610501

Classificació

Número de fitxa	08071-1
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Barroc Contemporani Neoclàssic
Segle	XVIII
Any	1754
Autoria de l'element:	Josep Reig
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA 5629
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Parròquia de Santa Maria de Copons/Bisbat de Vic
Autoria de la fitxa	Adriana Geladó Prat
Data de registre de la fitxa:	dc., 23/04/2014 - 02:00

Descripció

Església d'una sola nau capçada a tramuntana per un absis carrat. La nau està coberta per una volta de canó amb llunetes, dividida en quatre trams separats per arcs faixons de mig punt. Aquests arcs descansen damunt d'una cornisa motllurada que recorre tant els murs laterals de la nau com els del presbiteri. Al seu torn, l'absis està cobert per una volta de quadrant d'esfera apetxinada i decorada amb motius florals, sostinguda per dues trompes decorades també a petxina. Des de l'absis es pot accedir a la sagristia, situada a la banda de llevant, i a una cambra auxiliar, situada a ponent. Als murs laterals de la nau s'obren set capelles, quatre a la banda de llevant i tres a la de ponent. Totes elles estan cobertes amb voltes de canó i llunetes i s'obren a la nau mitjançant arcs de mig punt amb les impostes motllurades. Separant les capelles hi ha esveltes pilastres adossades rematades amb capitells, frisos i cornises motllurades, que enllacen amb la cornisa que recorre els murs de la nau i el presbiteri. Damunt les capelles laterals destaca el trifori, obert a la nau mitjançant obertures d'arc rebaixat que tenen sortida a balcons simples, amb les llosanes motllurades i baranes de ferro. Damunt del trifori, i obertes sota les llunetes de la volta de la nau, hi ha diverses finestres d'arc rebaixat. Adossada a la banda de llevant de la nau, i amb accés des de la tercera capella lateral, destaca la capella del Santíssim, de grans dimensions. Està coberta amb una volta de creueria separada en dos trams per arcs torals de mig punt, que descansen damunt de pilastres adossades als murs laterals. L'espai s'il·lumina mitjançant tres òculs emmarcats en pedra. Als peus de la nau destaca el cor, sostingut per una volta rebaixada amb llunetes, i l'accés al campanar, situat a la cantonada sud-oest del temple. El campanar presenta una planta quadrada a la base, mentre que el cos superior és octogonal. Aquest cos està dividit mitjançant dues motllures a diferent alçada i coronat per una doble cornisa amb balustrada de pedra. Sota la cornisa s'obren vuit obertures d'arc de mig punt emmarcades en pedra, per les campanes. La façana principal del temple presenta un gran portal d'arc de mig punt de pedra amb les impostes motllurades. Està emmarcat per dues grans pilastres de pedra que culminen en un entaulament motllurat amb timpà central, rematat amb tres elements decoratius de caire geomètric. Damunt del portal, gravada al bell mig d'aquest entaulament, hi ha la data de construcció de l'església, 1754. La façana està coronada per una cornisa ondulada sota la que s'ubica un rosetó adovellat. De la façana de ponent destaca una filada de finestres rectangulars, amb les llindes de pedra planes i els brancals bastits amb carreus ben desbastats, que es corresponen amb les finestres obertes entre les llunetes de la nau. Tant la façana principal com el basament de planta quadrada del campanar presenten un revestiment de calç emblanquinat. La resta de paraments deixen l'aparell de l'obra vist.

Observacions:

Unes grans escalinates de pedra donen accés a la plaça de l'Església des dels carrers de Vilanova i d'Àngel Guimerà, salvant així el gran desnivell existent (foren bastides a finals del segle XVIII). Les capelles laterals estan dedicades a: sant Roc, sant Sebastià i els Sants Misteris; la Immaculada Concepció i la Mare de Déu del Roser; el Sant Crist i la Mare de Déu dels Dolors; Sant Antoni Abat; Sant Esteve; Sant Isidre i Santa Llúcia. La pintura que actualment presideix l'absis és obra del cronista igualadí Antoni Carner. Es tracta de l'Assumpció de la Mare de Déu, que agafa com a model una de les gitanes presents als quadres del pintor cordovès Julio Romero de Torres. L'actual església es correspon amb un edifici a cavall entre el Barroc (per exemple, la conca absidal del temple) i el Neoclassicisme (per exemple, la façana principal). (Cont. Història): Finalment, durant l'estiu de l'any 2013, es realitzaren les obres de rehabilitació de la teulada del temple, que amenaçava ruïna (termites, goteres i forats per on entraven els coloms, embrutant-ho tot). El projecte bàsic i executiu de rehabilitació de la teulada va correspondre al Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, mitjançant un conveni establert entre l'ajuntament i la parròquia. El finançament va anar a càrrec del Bisbat de Vic, de l'ajuntament de Copons i, sobretot, de les aportacions dels veïns de la vila mitjançant donacions anònimes, organitzant activitats culturals per recaptar fons o bé col·laborant

a través de l'apadrinament de teules (col·locades a la capella del Santíssim amb el nom de la persona que hi havia participat) o comprometent-se a pagar dos euros a la setmana durant un any (Garcia 2013: 3). Cal fer esment també de la localització d'una cripta subterrània descobera durant les obres d'enderroc de l'Antic Teatre, que estava situat a la banda de llevant del temple. Actualment, la cripta es troba soterrada.

Història

La primera referència documental de l'església parroquial de Santa Maria data de l'any 1035 i es correspon amb un temple d'estil romànic que formava part del recinte emmurallat del castell, per la banda de migdia (Serra 2000: 3). Posteriorment, al segle XIV es bastí un nou edifici d'estil gòtic, en aquest cas situat a extramurs del recinte emmurallat. Per un pergamí de l'any 1570, sabem que l'església parroquial de Santa Maria estava situada prop del castell i al costat de la rectoria vella (actual cal Vila). Així doncs, és força probable que ocupés el mateix solar on actualment hi ha la rectoria (Muset i Pons 2006: 34). L'any 1749, l'ajuntament i els veïns de la vila acordaren construir el nou temple "entre l'església antiga i el pati del castell enderrocat" (Riba i Gabarró 1991: 361). El temple havia quedat petit per acollir el gran nombre de feligresos que anaven a missa. Sabem que mesurava "setanta passes amb el sagrer inclòs" (Serra 2000: 3) i es trobava en un estat deplorable de conservació, donat que tant la volta com el campanar amenaçaven ruïna. El 12 de març de 1750 es va beneïr la primera del temple, iniciant d'aquesta manera les obres de construcció del nou edifici parroquial, les quals foren finançades amb les aportacions voluntàries de determinats particulars així com amb l'aplicació d'un nou impost (pagament de la sisena part de totes les collites de cereals, vi i olives entre els anys 1749 i 1751, prorrogat durant set anys (1752-1758) amb arrendament a Manuel Vidal, marxant de Copons). La construcció del temple es va donar "a preu fet" a Josep Reig, enginyer reial i mestre de cases de Barcelona, per 1900 lliures, amb un termini de finalització de les obres de tres anys pel temple i sis pel campanar (Riba i Gabarró 1991: 361). Finalment, el 15 d'agost de 1754, el rector de Copons Francesc Felip i Pedrós va beneïr la nova església parroquial i va celebrar-hi cultes durant tres dies seguits. L'any 1843, el temple fou reparat (extracció de la runa, enrajolat, reconstrucció de tres capelles i del cimbori) com a conseqüència de l'atac carlí dels dies 12 i 13 d'octubre de 1839, a mans de Manuel Ibáñez Ubach, el Llarg de Copons, que incendià la vila. El 12 d'abril de 1885 es col·locà la primera pedra d'una nova capella lateral, la capella del Santíssim Sagrament, beneïda el 20 de setembre de 1886 i finançada amb donacions voluntàries, entre les que destaquen les de la família de Leandre Jover. Posteriorment, l'any 1961, l'igualadí Joan Llacuna va remodelar i redecorar la capella del Santíssim, tot i que la decoració actual no es correspon amb aquesta intervenció (anys després, un dels rectors de la parròquia va decidir repintar-la completament). Durant la Guerra Civil espanyola (1936-1939), la nau del temple s'utilitzà com a magatzem i s'obrí un gran portal rectangular al mur de tramuntana de l'edifici, actualment tapiat (Serra 2000: 3). L'any 2007, a petició de l'ajuntament de Copons, el Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona va procedir a la restauració de la façana principal i del primer tram de coberta del temple, com a conseqüència de l'anterior. Es va restituir per complert la composició neoclàssica del coronament de la façana i l'acabat original de la mateixa amb calç i de color blanc (Closa 2007: 38-39).

Bibliografia

CLOSA PUJABET, Joan (2007). "La restauració de la façana de l'església de Santa Maria". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 23, p. 38-39. CLUB ESCOLAR 3C (1998). "Plaça de l'Església". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 6, p. 2. Copons. Plànol urbà / Guia d'interès. Copons: Ajuntament de Copons, 2000. GARCIA, Enric (2013). "Rehabilitació de la teulada de l'església". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 36, p. 3. GARCIA, Enric

(2014). "La teulada una realitat. Gràcies, gràcies i moltes gràcies". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 37, p. 5. GAVÍN I BARCELÓ, Josep Maria (1984). Anoia, Conca de Barberà. Valldoreix: Arxiu Gavín, p. 119. IPA (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, Copons. Itineraris per la comarca de l'Anoia. Rubió, Copons, Veciana. Igualada: Ajuntament d'Igualada, novembre 1982, v. 4, p. 21. LLACUNA I ORTÍNEZ, Pau (1995). Rutes per l'Anoia: història i art. Igualada: Publicacions Anoia, p. 67. MUSET I PONS, Assumpta (2006). Carrers i cases de Copons. El creixement urbanístic del S. XVIII. Copons: Ajuntament de Copons, p. 34. RIBA I GABARRÓ, Josep (1991). "Copons". A Josep M. TORRAS I RIBÉ (coord.). Història de l'Anoia. Manresa: Edicions Selectes, v. 1, p. 361, 363. SERRA, Ramon (2000). "Breu Història de l'Església". Camí Ral. Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons, núm. 9, p. 3. http://www.altaanoia.info